

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет гуманітарної економічної освіти
Кафедра менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:

Перший проректор

Набока Набока О.Г.

(ПБ)

«28» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Управління закладами освіти

підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

**за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Біологія та
здоров'я людини)**

мова навчання Українська

Слов'янськ – 2020 р.

Розробник:

кандидат педагогічних наук, доцент Чередник О.В.

Рецензенти:

Омельченко С.О. – доктор педагогічних наук, професор, ректор Донбаського державного педагогічного університету;

Коркішко О.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки вищої школи.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри менеджменту (протокол № 1 від «28» серпня 2020 року).

Завідувач кафедри менеджменту проф. С.В. Коверга

Погоджено групою забезпечення спеціальності Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Керівник групи забезпечення доц. І. В. Кушакова

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“28” серпня 2020 р. протокол № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Обов’язкова	
Загальна кількість годин – 150	Рік підготовки:	
	2-й	2-й
	Семестр	
	3-й	3-й
Тижневих годин для очної форми навчання: контактних – 4 самостійної роботи здобувача – 8	Лекції	
	24 год.	8 год.
	Практичні	
	16 год.	6 год.
	Самостійна робота	
	110 год.	136 год.
	Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Управління закладами освіти» є ознайомлення здобувачів із системою управлінських функцій, нормативно-правовим забезпеченням освітнього менеджменту, різними аспектами керівництва. Формування системи спеціальних знань, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями, практичних навичок, умінь та інших компетенцій щодо менеджменту організації.

**2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання,
методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни (обов'язкових)
«Управління закладами освіти»**

Компетентності, які формуються з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p>ЗК3 – Здатність учитись і оволодівати сучасними знаннями, критично оцінювати інформацію з різноманітних джерел, переосмислювати власний і чужий досвід, аналізувати свою професійну й соціальну діяльність та ухвалювати конструктивні рішення.</p> <p>ЗК4 Здатність діяти на засадах етичних мотивів, соціально відповідально й свідомо.</p> <p>ЗК8 Уміння виробляти власну стратегію і тактику професійної поведінки, діяльності з урахуванням інтересів колективу, навички роботи в команді.</p> <p>ЗК9 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК10 Здатність застосовувати softskills-навички в практичних ситуаціях.</p> <p>ФК4 Здатність ефективно застосувати на практиці певні методи управління (на рівні керівника методичного об'єднання, завуча, директора) в освітніх закладах.</p> <p>ФК8 Здатність до комунікації зі спільнотами, уміння організувати комунікацію суб'єктів навчального процесу, створювати рівноправне, справедливе</p>	<p>ПРН6 Здатний ефективно застосувати професійні знання в практичній педагогічній діяльності при вирішенні навчальних, виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, конкретних психолого-педагогічних ситуацій.</p> <p>ПРН13 Має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності і обдуманого вибору шляхів їх вирішення, здатний нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.</p> <p>ПРН16 Вміє спілкуватись в діалоговому режимі з колегами та цільовою аудиторією, використовує бібліотеки, інформаційні бази даних, Інтернет ресурси для пошуку необхідної інформації.</p> <p>ПРН18 Забезпечує рівноправне, справедливе освітнє середовище для всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурних і економічних обставин або особливостей.</p> <p>ПРН19 Знаходить шляхи швидкого й ефективного розв'язання поставленого завдання, генерує ідеї, використовуючи</p>	<p>- словесний метод (лекція, пояснення, бесіда, дискусія, діалог, мозковий штурм);</p> <p>- практичний метод (практичні заняття - вирішення проблемних задач шляхом застосування різних форм навчально-пізнавальної діяльності здобувачів);</p> <p>- наочний метод (метод ілюстрацій і демонстрацій інтерактивними презентаціями);</p> <p>- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (мультимедійні).</p>	<p>тестовий контроль, усне опитування, вирішення ситуацій та компетентісно орієнтованих практичних завдань, презентація, результатів виконання завдань самостійної роботи, екзамен</p>

<p>освітнє середовище, здатність аргументовано переконувати колег у правильності пропонуваного рішення, вміння донести до інших свою позицію.</p> <p>ФК13 Розуміння тенденцій у сучасній освіті та вміння прогнозувати наслідки педагогічної, здоров'язбережувальної та фізкультурно-оздоровчої діяльності, здатність планувати та передбачувати результати оздоровчо-рекреаційної роботи у закладах загальної середньої і позашкільної освіти.</p> <p>ФК15 Здатність проводити дослідження та здійснювати викладання із дотриманням норм академічної доброчесності, розуміти основні засади міжнародних практик з ділового адміністрування науково-дослідної діяльності.</p>	отримані знання та навички.		
---	-----------------------------	--	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	усього	зокрема				усього	зокрема			
		л	пр	лаб	с.р.		л	пр	лаб	с.р.
Тема 1. Історія розвитку теорії і практики управління закладами освіти	26	4	2	-	20	26	1	1	-	24
Тема 2. Методологічні та теоретичні основи управління закладами освіти	26	4	2	-	20	26	1	1	-	24
Тема 3. Менеджер в закладах освіти	20	4	2	-	14	22	1	1	-	20
Тема 4. Органи управління у закладах освіти	28	4	4	-	20	27	2	1	-	24
Тема 5. Внутрішньошкільне керівництво освітнім процесом	28	4	4	-	20	27	2	1	-	24
Тема 6. Управління якістю освіти	22	4	2	-	16	22	1	1	-	20
Усього годин	150	24	16	-	110	150	8	6	-	136

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин очна форма навчання	Кількість годин заочна форма навчання
1	Історія розвитку теорії і практики управління закладами освіти	4	1
2	Методологічні та теоретичні основи управління закладами освіти	4	1
3	Менеджер в закладах освіти	4	1
4	Органи управління у закладах освіти	4	2
5	Внутрішньошкільне керівництво освітнім процесом	4	2
6	Управління якістю освіти	4	1
	Разом	24	8

4.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин очна форма навчання	Кількість годин заочна форма навчання
1	Становлення управління у галузі освіти	2	1
2	Основні засади управління закладами освіти	2	1
3	Технології саморозвитку менеджера освіти	2	1
4	Діяльність органів управління в закладах освіти	4	1
5	Функції і методи управління у закладах освіти	4	1
6	Технології моніторингу якості діяльності у закладах освіти	2	1
	Разом	16	6

4.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин очна форма навчання	Кількість годин очна форма навчання
1	Сучасні теорії управління закладами освіти	20	24
2	Розроблення стратегії діяльності закладів освіти	20	24
3	Професіограма менеджера освіти	14	20
4	Державно-громадське управління закладами освіти	20	24
5	Особливості прийняття управлінських рішень у закладах освіти	20	24
6	Міжнародні порівняльні дослідження якості знань.	16	20
	Разом	110	136

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять – лекції, практичної та самостійної роботи. Для здобувачів заочної форми бали розподіляються пропорційно годинам у навчальному плані, відведеним на навчальні заняття та самостійну роботу.

Оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі *лекції* виставляється за такими критеріями:

- присутність здобувача на лекції, складання його конспекту та активна участь у процесі лекції (1 бал).
- здобувач присутній на лекції або відсутній, опрацьовує окремі питання лекції, не приймає активної участі у її перебігу (0 балів).

Оцінювання результатів навчання здобувачів у процесі *практичного заняття* виставляється за такими критеріями:

- під час опитувань за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття (5 балів);

- під час тестування – за правильні відповіді на всі запитання тесту з теми заняття (5 балів);

- у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за отриманий правильний результат (5 балів).

- достатньо повно володіє теоретичним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів, в основному розкриває зміст теоретичних питань, однак, деякі аспекти висвітлює неповно та недостатньо аргументовано, припускається деяких несуттєвих помилок; більшість тестових завдань вирішує правильно (3 бали);

- в цілому володіє теоретичним матеріалом, надає неповну відповідь, без аналізу й аргументації; під час відповіді не посилається на факти, визначені в основній й додатковій літературі; припускається певних суттєвих неточностей; правильність відповідей на тестові завдання складає 50 % (2 бали);

- фрагментарно володіє теоретичним матеріалом, відчуває ускладнення під час усної відповіді, допускає суттєві помилки; правильно вирішує окремі тестові завдання (1 бал);

- не володіє теоретичним матеріалом з мети та не розуміє зміст питань; на тестові завдання не надає жодної правильної відповіді (0 балів).

Оцінювання *презентацій* за визначеними темами виставляється відповідно до критеріїв:

15-20 балів – презентація розроблена самостійно, висвітлює актуальні проблеми. Продемонстровано нестандартність мислення. Отримані висновки логічні й аргументовані. Презентація вирізняється якістю, переконливістю. Виступаючий виявляє готовність до дискусії, адекватно реагує на запитання.

10-14 балів – презентація розроблена самостійно, висвітлює актуальні проблеми проте теоретична обґрунтування є недостатнім. Використано різні методи та форми роботи, однак продемонстровано шаблонність мислення. Висновки є недостатньо аргументованими, допущено окремі несуттєві

помилки. Презентація є переконливою, але не всі твердження достатньо аргументовані. Доповідач виявляє готовність до дискусії, проте існують певні помилки під час відповіді.

5-9 балів – презентація побудовано хаотично, проблема не вирізняється актуальністю. Розкрито типові методи та форми роботи, рішення та висновки шаблонні, інноваційні ідеї відсутні, знання теоретичної бази поверхневе. Відсутня практична спрямованість. При оформленні – допущені помилки. Доповідач відчуває ускладнення при відповідях на додаткові запитання та потребує допомоги з боку викладача у формулюванні власних суджень.

0-4 балів – презентація не підготовлена, низький рівень сформованості теоретичних знань, проблематика не розкрита. Відсутні висновки. Виявлено значний процент запозичень ідей. Відсутня практична значущість. Здобувач відмовляється відповідати на додаткові запитання.

Оцінювання результатів навчання здобувачів під час виконання *самостійної роботи*:

29 балів – робота здобувача має самостійний і творчий характер, очікувані результати досягнуті. Використано додаткові наукові джерела, знайдені самостійно. Інформацію викладено логічно й обґрунтовано. Робота виконана за встановленими вимогами, охайно. Ознаки порушення академічної доброчесності відсутні.

14 балів – простежується творчий підхід під час виконання самостійної роботи. Проблематика завдання розкрита повністю, проте прослідковується певна алогічність у формулюванні висновків. Використано як основні, так і додаткові джерела, що, здебільше, були запропоновані викладачем. Робота виконана за встановленими вимогами. Ознаки порушення академічної доброчесності відсутні.

5 балів – завдання самостійної роботи виконані фрагментарно, проблематика розкрита частково, матеріал побудований нелогічно. Структура роботи не витримана. Посилання на інформаційні джерела, запропоновані викладачем, або взагалі відсутні. Робота підготовлена здобувачем самостійно.

0 балів – самостійна робота не виконана або під час виконання завдання здобувачем було встановлено ознаки порушення академічної доброчесності.

Оцінювання результатів навчання здобувачів під час контрольного заходу виставляється за правильні відповіді на всі питання.

Умовою допуску до складання екзамену з дисципліни «Управління закладами освіти» є накопичення здобувачем протягом навчального семестру не менше 60 балів з навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти «не допущений» до екзамену, у разі невиконання навчального плану, що передбачає обов'язкове позитивне оцінювання результатів навчання визначених робочою програмою навчальної дисципліни лекційних, практичних занять і самостійної роботи (тобто набрав від 0 до 59 балів).

Здобувачі, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

– звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання

60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;

– звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання **81-100 балів**, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, - за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (**до 10%**), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни;

– допущені до складання екзамену (у деканат обов'язково надається аркуш відповіді здобувача).

Здобувач може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами роботи в семестрі, під час складання екзамену в період сесії. Якщо здобувач вищої освіти на екзамені отримав оцінку нижчу, ніж за результатами роботи в семестрі, у відомість обліку успішності виставляється підсумкова оцінка за результатами роботи в семестрі.

6. Засоби діагностики результатів навчання:

1) усні опитування на практичних заняттях – індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда (оцінюється рівень розуміння здобувачем теоретичного матеріалу, вміння формулювати запитання по темі та давати на нього відповідь, якість підготовки домашнього завдання);

2) перевірка практичних завдань на практичних заняттях – письмове тестування; виконання компетентісно орієнтованих завдань, зокрема аналіз професійно орієнтованих ситуацій; розробка та презентація; перевірка результатів виконання завдань для самостійної роботи.

3) екзамен, який містить такі завдання: підготовка відповіді на два теоретичних запитання та аналіз і оцінка ситуації.

Питання до екзамену:

1. Передумови виникнення менеджменту.
2. Управлінська думка у стародавні часи.
3. Управлінська думка середньовіччя.
4. Основні школи менеджменту.
5. Школа наукового управління.
6. Класична школа.
7. Неокласична школа.
8. Школа поведінкових наук.
9. Емпірична школа.
10. Підходи до менеджменту.
11. Сучасні теорії менеджменту.
12. Становлення управління в галузі освіти.
13. Сутність понять «управління», «керівництво», «менеджмент», «освітній менеджмент».
14. Поняття про організації; їх функції; особливості освітніх організацій.
15. Організаційна культура навчального закладу, її сутність.
16. Закони, принципи, функції, методи, мета і завдання шкільного менеджменту.

17. Стратегічне управління, його сутність.
18. Інноваційний освітній менеджмент.
19. Сутність понять «менеджер», «лідерство», «лідер».
20. Типи лідерів та основні стилі менеджменту.
21. Вимоги до сучасного менеджера.
22. Управління персоналом.
23. Управління якістю діяльності навчального закладу.
24. Маркетингова діяльність директора школи; зв'язки з громадськістю.
25. Принципи управління освітою.
26. Структура органів управління освітою.
27. Управлінські органи в школі.
28. Особливості управлінської діяльності в сучасній школі.
29. Якість освіти: поняття та сутність.
30. Загальні засади управління якістю освіти.
31. Процесний підхід до управління закладом освіти.
32. Атестація навчальних закладів в Україні.
33. Державна підсумкова атестація.
34. Зовнішнє незалежне оцінювання навчальних досягнень учнів в Україні.
35. Загальні питання оцінювання якості вищої освіти.
36. Оцінювання навчальних досягнень студентів.

7. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна література:

1. Коберник О. М. Менеджмент в освіті : навчальний посібник. / О. М. Коберник, М. І. Гагарін. 3 вид. Умань : ВПЦ «Візаві». 2017. 242 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: https://dSPACE.udpu.edu.ua/bitstream/6789/7697/1/Menedzment_v_osviti.pdf
2. Мармаза О.І. Менеджмент освітньої організації / О. І. Мармаза. Х.: ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://dSPACE.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1763/1/Мармаза%20О.%20І.%20Менеджмент%20освітньої%20організації%20.pdf>
3. Мартинець Л. А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч. посібн.] / Л. А. Мартинець. Вінниця, 2018. 196 с.
4. Пшенична Л. В. Керівник навчального закладу : навч. посіб. / Л. В. Пшенична. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 520 с.
5. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: Навч. посіб. К. : Знання, 2016. 359 с.

Допоміжна література:

1. Полотнянко О. І. Особливості університетської менеджмент-освіти в Україні: елементи системності та інноваційності. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. Том 19. Вип. 2 (45). С.340-353.
2. Русавська В. А. Проблемні аспекти менеджменту та менеджмент-освіти в умовах ринкових змін / В. А. Русавська, Л. В. Батченко, Л. О. Гончар

// Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Менеджмент соціокультурної діяльності. 2018. Вип. 1. С. 78-97. Режим доступу:http://nbuv.gov.ua/UJRN/bknucams_2018_1_8

3. Чередник О.В. Методичні рекомендації до викладання навчальної дисципліни «Управління персоналом у навчальному закладі» освітньо-професійної програми підготовки магістра за спеціальностями 014 Середня освіта, 073 Менеджмент. Слов'янськ, ДДПУ, 2018. 181 с.

4. Чередник О.В., Решетова І.А., Нікітіна Н.П. Методичні рекомендації до викладання навчальної дисципліни «Управління закладами освіти» за темою: «Дитяче самоврядування: теорія і практика» освітньо-професійної програми підготовки магістр за спеціальностями 014 Середня освіта, 073 Менеджмент. Слов'янськ: ДДПУ, 2020. 151 с.

5. Чередник О.В., Решетова І.А., Нікітіна Н.П. Методичні рекомендації до викладання навчальної дисципліни «Управління закладами освіти» за темою: «Булінг як соціально-педагогічна, психологічна проблема сучасності» освітньо-професійної програми підготовки магістр за спеціальностями 014 Середня освіта, 073 Менеджмент. Слов'янськ: ДДПУ, 2020. 64 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Закон України «Про вищу освіту» Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Закон України «Про середню освіту» Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

3. Закон України «Про дошкільну освіту» Режим доступу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

4. Верховна Рада України: – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

5. Кабінет Міністрів України Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/>

6. Міністерство освіти і науки України Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua>

7. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського Режим доступу:

<http://www.nbuv.gov.ua>

8. Сайт Веховної Ради України Режим доступу: www.rada.gov.ua

9. Опорна школа Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/oporni-shkoli/stvorennya-opornoyi-shkoli>

10. Постанова про середню освіту Режим доступу:

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP170576.html

11. Середня Освіта. Режим доступу:

https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/60665/

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. http://kodeksy.com.ua/pro_viwu_osvitu.htm
3. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2628-14>
4. <https://ru.osvita.ua/legislation/law/2241/>
5. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
6. <https://ru.osvita.ua/legislation/law/2245/>
7. <http://iea.gov.ua/material/>
8. <https://ru.osvita.ua/legislation/law/8493/>
9. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
10. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/oporni-shkoli/stvorennya-opornoyi-shkoli>
11. <http://nus.org.ua/tags/75/>
12. https://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/60665/

9. Посилання на дистанційний курс

Вивчення навчальної дисципліни «Управління закладами освіти» може відбуватися дистанційно або змішано на платформі Moodle ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1208>

Дистанційний курс розраховано на шість тем. Кожна тема містить такі компоненти: лекції, практичні заняття, тести, завдання до самостійної роботи.